

D O K U M E N T č. 11

5. září 1939

TELEGRAM NĚMECKÉHO VELVYSLANCE V SOVĚTSKÉM SVAZU (SCHULENBURGA) NĚMECKÉMU ZAHRANIČNÍMU ÚŘADU

Moskva, 5. září 1939, 14.30

V e l m i n a l é h a v é

P ř í s n ě t a j n é !

Číslo 264 z 5. září

S odvoláním na můj telegram číslo 261 ze 4. září. (1)

Molotov mne požádal, abych ho zavolal dnes ve 12.30, a předal mi následující odpověď sovětské vlády:

"Souhlasíme s vámi, že ve vhodný čas bude pro nás naprosto nezbytné, abychom podnikli konkrétní akci. Jsme však toho názoru, že tento čas dosud nenastal. Je možné, že se mýlíme, ale zdá se nám, že bychom mohli nadměrným spěchem poškodit naši věc a utužit jednotu mezi našimi protivníky. Chápeme, že s postupem operací jedna nebo druhá strana bude nucena dočasně překročit demarkační linii mezi sférami zájmů obou stran; takový případ však nesmí zabránit přísnému provedení schváleného plánu."

Schulenburg

(1) Není otištěn.

DOKUMENT č. 12

9. září 1939

TELEGRAM NĚMECKÉHO VELVYSLANCE V SOVĚTSKÉM
SVAZU (SCHULENBURGA) NĚMECKÉMU ZAHRANIČNÍMU
ÚŘADU

Moskva, 9. září 1939, 0.56

Příjem: 9. září 1939, 5.00

Číslo 300 z 8. září

V e l m i n a l é h a v é

Právě jsem obdržel tento telefonický vzkaz od Molotova:

"Dostal jsem vaše hlášení o vstupu německých vojsk do Varšavy. Prosím, předejte mé blahopřání a pozdravy německé říšské vládě. Molotov."

Schulenburg

D O K U M E N T č. 1 3

9. září 1939

TELEGRAM ŘÍŠSKÉHO MINISTRA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ
NĚMECKÉMU VELVYSLANCI V SOVĚTSKÉM SVAZU
(SCHULENBURGOVI)

Berlín, 9. září 1939, 0.50

Příjem: Moskva, 9. září 1939, 12.10

Číslo 300 z 8. září

N a l é h a v é

P ř í s n ě t a j n é !

Osobně velvyslanci

Ohledně vašeho telegramu číslo 261 (1).

Souhlasíme přirozeně se sovětskou vládou, že platnost dohod uzavřených v Moskvě není dotčena místním rozsahem našich vojenských operací. Musíme a chceme porazit polskou armádu všude, kde na ni narazíme. Nic z moskevských dohod se tím nemění. Vojenské operace probíhají dokonce nad naše očekávání. Polská armáda je, podle všech známek, víceméně ve stavu rozkladu. Za těchto okolností považuji za naléhavé, abyste pokračoval v rozhovorech s Molotovem o vojenských záměrech sovětské vlády. Je možné, že povolání ruského vojenského atašé do Moskvy signalizuje, že se zde připravují rozhodnutí. Chtěl bych vás proto požádat, abyste s Molotovem znovu vhodným způsobem promluvil o této záležitosti a telegrafoval výsledek.

Ribbentrop

(1) Není otištěn.

DOKUMENT č. 14

9. září 1939

TELEGRAM NĚMECKÉHO VELVYSLANCE V SOVĚTSKÉM
SVAZU (SCHULENBURGA) NĚMECKÉMU ZAHRANIČNÍMU
ÚŘADU

Moskva, 9. září 1939, 16.10

V e l m i n a l é h a v é

P ř í s n ě t a j n é !

Číslo 308 z 9. září

Ohledně vašeho telegramu číslo 300 z 8. září.

Molotov mi dnes v 15 hodin sdělil, že sovětská vojenská akce bude zahájena během příštích několika dní. Povolání vojenského atašé do Moskvy s tím skutečně souviselo. Byli též povoláni početní záložníci.

Schulenburg

D O K U M E N T č. 1 5

10. září 1939

TELEGRAM NĚMECKÉHO VELVYSLANCE V SOVĚTSKÉM
SVAZU (SCHULENBURGA) NĚMECKÉMU ZAHRANIČNÍMU
ÚŘADU

Moskva, 10. září 1939, 21.40

V e l m i n a l é h a v é

P ř í s n ě t a j n é !

Číslo 317 z 10. září

Dodatkem k mému telegramu číslo 310 z 9. září a s odvoláním na dnešní telefonickou rozmluvu s říšským ministrem zahraničních věcí.

Na dnešním setkání v 16 hodin Molotov pozměnil své prohlášení ze včerejška v tom smyslu, že sovětská vláda byla dokonale překvapena neočekávaně rychlými německými úspěchy. Na základě našich prvních zpráv počítala Rudá armáda s několika týdny, které se nyní sevrkly na několik dnů. Sovětská vojenská místa se tím dostala do obtížné situace, neboť vzhledem ke zdejším poměrům potřebují ještě asi dva až tři týdny ke svým přípravám. Přes tři milióny mužů bylo už mobilizováno.

Důrazně jsem vyložil Molotovovi, jak neobyčejně důležitá je za této situace rychlá akce Rudé armády.

Molotov odpověděl, že se činí vše možné k urychlení věcí. Nabyl jsem dojmu, že Molotov včera přislíbil více, nežli je v možnostech Rudé armády.

Pak přešel Molotov k politické stránce věci a prohlásil, že sovětská vláda má v úmyslu využít situace vzniklé dalším postupem německých jednotek k prohlášení, že Polsko se samo rozpadlo a že v důsledku toho považuje Sovětský svaz za nezbytné přijít s pomocí Ukrajincům a Bělorusům "ohroženým" Německem. Tento argument má učinit intervenci Sovětského svazu přijatelnou masám a současně vyloučit zdání, že Sovětský svaz je agresorem.

Těmto krokům sovětské vlády byla na překážku včerejší zpráva DNB (1), podle níž shodně s prohlášením generálplukovníka Brauchitsche nejsou již na východní německé hranici nadále potřebné vojenské akce. Tato zpráva vyvolala dojem, že německo-polské příměří je bezprostřední otázkou dne. Kdyby však Německo uzavřelo příměří, Sovětský svaz by nemohl zahájit *novou válku*.

Prohlásil jsem, že nejsem obeznámen s onou zprávou, která odporuje skutečným. Hodlám se ihned o celé věci informovat.

Schulenburg

(1) DNB = Deutsches Nachrichten Büro, Německá tisková kancelář

DOKUMENT č. 16

13. září 1939

TELEGRAM ŘÍŠSKÉHO MINISTRA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ
NĚMECKÉMU VELVYSLANCI V SOVĚTSKÉM SVAZU

(SCHULENBURGOVI)

Berlín, 13. září 1939, 17.50

Příjem: Moskva, 14. září 1939, 1.10

N a l é h a v é

Číslo 336 z 13. září

Osobně pro velvyslance.

Jakmile bude znám přesný výsledek velké bitvy v Polsku, směřující nyní ke svému závěru, budeme s to poskytnout Rudé armádě informace, o které požádala a které se týkají různých částí polské armády. Nyní bych vás však ještě žádal, abyste informoval pana Molotova, že jeho poznámka o prohlášení generálplukovníka Brauchitsche byla založena na naprostém nedorozumění. Toto prohlášení se týkalo výhradně použití výkonných sil na původním území Říše, které byly zřízeny před zahájením německých akcí proti Polsku, a nemělo cokoliv společného s omezením našich vojenských operací na východě na bývalém polském území. Nemůže být ani řeči o bezprostředním uzavření příměří s Polskem.

Ribbentrop

D O K U M E N T č. 1 7

14. září 1939

**TELEGRAM NĚMECKÉHO VELVYSLANCE V SOVĚTSKÉM
SVAZU (SCHULENBURGA) NĚMECKÉMU ZAHRANIČNÍMU
ÚŘADU**

Moskva, 14. září 1939, 18.00

V e l m i n a l é h a v é

P ř í s n ě t a j n ě !

Číslo 350 ze 14. září

S odvoláním na váš telegram číslo 336 z 13. září.

Molotov mne dnes v 16 hodin povolal a prohlásil, že Rudá armáda dosáhla stavu připravenosti dříve, než předpokládáno. Sovětská akce by proto mohla začít dříve, nežli předpokládal při naší poslední rozmluvě (viz můj telegram číslo 317 z 10. září). V zájmu politické motivace sovětské akce (zhroucení Polska a ochrana ruských *menšin*) je nanejvýš důležité, aby nezačala, dokud nepadne vládní sídlo, město Varšava. Molotov proto žádá, aby byl co možno nejrychleji informován, kdy by bylo možné počítat s obsazením Varšavy.

Prosím o zaslání informací.

Chtěl bych vás upozornit na dnešní článek v *Pravdě*, který otiskla DNB, za nímž bude zítra následovat podobný článek v *Izvestii*. Články slouží (jsou přípravou) k politické motivaci pro sovětskou intervenci, jak se o ní zmiňoval Molotov.

Schulenburg

D O K U M E N T č. 1 8

15. září 1939

TELEGRAM ŘÍŠSKÉHO MINISTRA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ
NĚMECKÉMU VELVYSLANCI V SOVĚTSKÉM SVAZU
(SCHULENBURGOVI)

Berlín, 15. září 1939, 20.20

Příjem: Moskva, 16. září 1939, 7.15

V e l m i n a l é h a v é

P ř í s n ě t a j n é !

Číslo 360 z 15. září

Osobně pro velvyslance.

Žádám vás, abyste ihned panu Molotovovi sdělil toto:

1. Zničení polské armády spěje rychle ke svému závěru, jak vyplývá z přehledu vojenské situace ze 14. září, který jsem vám již oznámil. Počítáme s obsazením Varšavy v několika příštích dnech.
2. Již jsme sovětské vládě prohlásili, že ze své strany se cítíme vázáni vymezením zájmových sfér dohodnutých v Moskvě, celkově odhlížejíce od čistě vojenských operací, což bude přirozeně platit i v budoucnosti.
3. Ze sdělení, které vám učinil Molotov 14. září, vyvozujeme, že sovětská vláda vojensky zasáhne a že má v úmyslu zahájit nyní svou operaci. Vítáme to. Tím nás sovětská vláda zbavuje nutnosti zničit zbytek polské armády, kterou bychom museli pronásledovat až k ruských hranicím. Rovněž padá eventualita, že by v případě, kdyby ruská intervence nenastala, mohlo na území ležícím východně od německé sféry vlivu vzniknout politické vakuum. Protože my z naší strany nemáme v úmyslu provádět jakoukoli politickou či administrativní činnost na těchto územích, kromě té, která nutně vypývá z vojenských operací, mohla by tam bez takové intervence ze strany sovětské vlády vzniknout možnost ustavení nového státu.

4. Pro politickou podporu postupu sovětské armády navrhujeme zveřejnit společné komuniké tohoto obsahu:

"Vzhledem k naprostému zhroucení bývalé vládní formy v Polsku Říšská vláda a vláda SSSR považují za nezbytné skoncovat s nesnesitelnými politickými a hospodářskými poměry panujícími na tomto území. Považují za svou společnou povinnost obnovit na těchto územích mír a pořádek, který by ovšem byl i v jejich zájmu, a ustavit tu nový řád zřízením přirozených hranic a životaschopných hospodářských organizací."

5. Při návrhu tohoto komuniké předpokládáme, že sovětská vláda již upustila od myšlenky, vyjádřené Molotovem v předchozím rozhovoru s vámi, že důvodem sovětské akce je německá hrozba ukrajinskému a běloruskému obyvatelstvu. Odůvodnění takového druhu by ve skutečnosti nepřicházelo v úvahu. Bylo by v přímém rozporu se skutečnými německými úmysly, které se výhradně omezují na realizaci dobře známých německých sfér zájmů. Odporovalo by rovněž dohodám uzavřeným v Moskvě a konečně - v protikladu k přání rozvíjet přátelské vztahy vyjádřenému oběma stranami - by představilo oba státy před celým světem jako nepřátele.

6. Protože vojenské operace musí co nejdříve skončit vzhledem k pokročilému ročnímu období, byli bychom vděčni sovětské vládě, kdyby stanovila den a hodinu, kdy se její armády vydají na pochod, abychom se i my mohli podle toho zařídit. Pro nutnou koordinaci našich vojenských operací by bylo rovněž nezbytné, aby se zástupci obou vlád, spolu s německými a ruskými důstojníky, setkali v místě operačního prostoru; takové setkání navrhujeme uskutečnit během letu nad Bialystokem.

Žádám telegraficky okamžitou odpověď. Ke změně v textu, kterou Gaus (1) dohodl s Hilgerem (2), bylo již přihlédnuto.

Ribbentrop

(1) Dr. Friedrich Wilhelm Gaus, státní podsekretář, šéf právního odboru německého Zahraničního úřadu.

(2) Gustav Hilger, velvyslanecký rada německého velvyslanectví v Sovětském svazu.

DOKUMENT č. 19

16. září 1939

TELEGRAM NĚMECKÉHO VELVYSLANCE V SOVĚTSKÉM
SVAZU (SCHULENBURGA) NĚMECKÉMU ZAHRANIČNÍMU
ÚŘADU

Moskva, 16. září 1939

V e l m i n a l é h a v é

P ř í s n ě t a j n é !

Číslo 371 ze 16. září

Ohledně vašeho telegramu číslo 360 z 15. září.

Navštívil jsem Molotova dnes v 18 hodin a vyřídil vzkazy. Molotov prohlásil, že vojenská intervence Sovětského svazu bude bezprostředně zahájena - možná dokonce zítra či pozítří. Stalin se v současné době konzultuje s vojenskými veliteli a měl by mi této noci za přítomnosti Molotova oznámit den a hodinu sovětského nástupu.

Molotov dodal, že mou zprávu předloží sovětské vládě, že se však domnívá, že už nebude zapotřebí společného komuniké; sovětská vláda hodlá zdůvodnit svůj postup takto: Polský stát se zhroutil a přestal existovat, proto veškeré dohody uzavřené s Polskem pozbyly platnost; třetí mocnosti by se mohly snažit využít zmatku, který tam nastal; Sovětský svaz se cítí povinen intervenovat, aby ochránil své ukrajinské a běloruské bratry a zajistil těmto nešťastným obyvatelům mírovou práci.

Sovětská vláda má v úmyslu zveřejnit výše zmíněný souhrn myšlenek rozhlasem, tiskem apod. bezprostředně poté, co Rudá armáda překročí hranice, a současně jej v oficiální nótě předat zdejšímu polskému velvyslanci a všem zdejším zastupitelským úřadům.

Molotov připustil, že formulace zamýšlená sovětskou vládou obsahuje tón, který se poněkud nepříjemně dotýká německých citů, žádá však, abychom s ohledem na obtížnou situaci sovětské vlády tuto maličkost přešli. Sovětská vláda bohužel nevidí možnost jiného zdůvodnění, neboť Sovětský svaz se dosud nezajímal o těžkou situaci svých menšin v Polsku a musel by nyní tím či oním způsobem ospravedlnit v zahraničí tuto svou intervenci.

V této souvislosti Molotov naléhavě žádal o vysvětlení, co se stane s Vilnem. Sovětská vláda se zcela rozhodně chce vyhnout srážce s Litvou, a proto by si přála vědět, zda byla uzavřena nějaká dohoda o vilenské oblasti, zejména, kdo má obsadit město.

Schulenburg

D O K U M E N T č. 2 0

17. září 1939

TELEGRAM NĚMECKÉHO VELVYSLANCE V SOVĚTSKÉM SVAZU (SCHULENBURGA) NĚMECKÉMU ZAHRANIČNÍMU ÚŘADU

Moskva, 17. září 1939

V e l m i n a l é h a v é

T a j n é !

Číslo 372 ze 17. září

S odvoláním na můj telegram číslo 371 ze 16. září.

Stalin mne přijal ve 2 hodiny v noci za přítomnosti Molotova a Vorošilova a oznámil, že Rudá armáda překročí sovětské hranice v 6 hodin ráno na celé linii od Polocku a Kamence-Podol'ska.

V zájmu zamezení incidentů Stalin naléhavě požaduje, abychom zajistili, že německá letadla ode dneška nebudou létat východně linie Bialystok, Brest Litevsk, Lvov. Sovětská letadla začnou dnes bombardovat oblast východně Lvova.

Slíbil jsem, že učiním vše, co bude v mých silách, abych zpravil německé vzdušné síly, avšak žádal jsem, vzhledem ke krátkosti času, aby se sovětská letadla dnes příliš nepřibližovala výše zmíněné linii.

Sovětská komise dorazí do Bialystoku buď zítra nebo nejpozději pozítří.

Stalin mi přečetl nótu, která má být ještě dnes v noci doručena polskému velvyslanci a která má být během dne předána všem zastupitelským úřadům a poté zveřejněna. Nóta obsahuje ospravedlnění sovětské akce. Návrh, který mně byl přečten, obsahoval tři pro nás nepřijatelné body. Na mé námitky Stalin s největší ochotou pozměnil text tak, že nóta se nyní zdá být pro nás vyhovující. Stalin prohlásil, že o vydání německo-sovětského komuniké nelze uvažovat dříve než za dva či tři dny.

Napříště má všechny vzniklé otázky projednat generálporučík Köstring (1) přímo s Vorošilovem.

Schulenburg

(1) Generálporučík Ernst Köstring, vojenský atašé německého velvyslanectví v Sovětském svazu.